

NIETECHNICZNE STRESZCZENIE DOŚWIADCZENIA

1. Określenie poziomu wybranych wskaźników fizjologicznych i behawioralnych alpak (*Vicugna pacos*) w aspekcie oceny ich dobrostanu

2. Czas trwania projektu 01.03.2021 - 31.12.2024

3. Słowa kluczowe (maksymalnie 5 słów) alpaka, behawior, wskaźniki fizjologiczne, dobrostan

4. Cel projektu (art. 3 ustawy) (wpisać odpowiednią kategorię z poniższych) E

A. Badania podstawowe

B. Badania translacyjne lub stosowane

C. Badania mające na celu zachowanie gatunku

D. Badania z zakresu medycyny sądowej

E. Badania zapewniające poprawę dobrostanu zwierząt lub warunków chowu lub hodowli zwierząt gospodarskich

F. Badania w celu opracowania i produkcji produktów leczniczych, środków spożywczych, pasz lub innych substancji lub produktów, lub badań ich jakości, skuteczności lub bezpieczeństwa stosowania

G. Badania w celu ochrony środowiska naturalnego

H. Badania w celu kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego lub szkolenia w celu nabycia lub doskonalenia kompetencji zawodowych

5. OPIS PLANOWANEGO DOŚWIADCZENIA

Należy określić cel naukowy lub edukacyjny doświadczenia, w tym przewidywane szkody, jakie może ono spowodować u wykorzystywanych zwierząt, i korzyści, jakie przyniesie ono dla rozwoju nauki i dydaktyki. Maksymalnie 250 słów, tekst musi być zrozumiały dla niespecjalisty.

Alpaka (*Vicugna pacos*) to ssak parzystokopytny, z rodziny wielbłądowatych (*Camelidae*). Udomowiony około 6 000 lat temu w Ameryce Południowej. W Polsce hodowany od 2004 roku, podstawowy kierunek użytkowania to produkcja wełny, będący alternatywą dla wełny owczej – wełna alpacza, ze względu na bardzo cienkie runo jest znacznie droższa owczej.

W gospodarstwach utrzymujących alpaki przeprowadza się zabiegi zootechniczne: strzyża, korekcja paznokci i siekaczy, zmiany składu stada, a także profilaktyczne zabiegi weterynaryjne.

Obecnie, niewiele jest badań, zwłaszcza dotyczących dobrostanu alpak utrzymywanych w polskich gospodarstwach. Celem planowanych badań jest określenie warunków szeroko pojętego dobrostanu tych zwierząt, w tym określenie poziomu reakcji alpak na czynności zootechniczne rutynowo wykonywane w gospodarstwie, poprzez obserwacje behawioru typowego dla gatunku w oparciu o etogram (w szczególności behawior socjalny, pokarmowy),

ocena pobrania i strawności składników pokarmowych paszy, pomiar wybranych wskaźników fizjologicznych we krwi, ślinie, runie oraz kale.

Pobieranie próbek śliny oraz krwi będzie przeprowadzone bezpośrednio przed wykonaniem zabiegów pielęgnacyjnych (strzyża, korekcja paznokci i siekaczy) oraz 30 minut po wykonaniu zabiegów. Próbkę runa będą pobrane podczas strzyży. Podczas zmiany składu stada będą pobierane próbki krwi i śliny (przed i około 30 min po czynności odłączenia zwierząt) oraz próbki kału pobrane przed i 33h po zmianie składu stada. Próbkę będą pobrane od wszystkich osobników (w starym i nowym stadzie). Próbkę kału będą również pobierane przed oraz 33h po wykonaniu profilaktycznych zabiegów weterynaryjnych (szczepienie, odrobaczanie).

Ocena behawioru, pobrania i strawności składników pokarmowych, wybranych wskaźników hematologicznych i biochemicznych w krwi, pozwoli na ocenę dobrostanu tych zwierząt.

6. LICZBA ORAZ GATUNKI ZWIERZĄT PLANOWANYCH DO WYKORZYSTANIA W DOŚWIADCZENIU

W doświadczeniu planuje się wykorzystać 60 osobników z gatunku alpaka (*Vicugna pacos*)

7. OPIS UWZGLĘDNIENIA ZASAD ZASTĄPIENIA, OGRANICZENIA I UDOSKONALENIA¹

Zasada zastąpienia: Nie ma możliwości zastąpienia metodami alternatywnymi badań w zakresie oceny zachowań alpak na podstawie ich bezpośredniej obserwacji, jak również metody alternatywne nie mogą być zastosowane ze względu na zaplanowane określenie parametrów fizjologicznych i biochemicznych w ramach kompleksowej oceny dobrostanu zwierząt tego gatunku.

Zasada ograniczenia: Do badań planuje się wykorzystać jak najmniejszą liczbę zwierząt pozwalającą na uzyskanie miarodajnych wyników umożliwiających zastosowanie nieparametrycznych testów w celu ich opracowania statystycznego. Badania są małoinwazyjne, w dużej mierze obserwacyjne.

Zasada udoskonalenia: Ilość zwierząt wykorzystanych w badaniach odpowiada liczebności stada utrzymywanego w gospodarstwie. Badania odbywają się w miejscu stałego pobytu zwierząt, przy czynnościach obecny jest właściciel, którego zwierzęta znają. Czynności związane z procedurą wykonują osoby posiadające kompetencje w tym zakresie i do których obecności zwierzęta zostały przyzwyczajone podczas czynności handlingu (czynność 1 w procedurze). Badania realizowane są na całym stadzie zwierząt, nie ma dodatkowego czynnika stresogennego związanego z izolacją społeczną

¹ Przy wypełnianiu wzorować się na instrukcji wypełniania wniosku W1 punkt. 8

osobników od grupy. Przygotowując projekt badawczy, sprawdzono istniejącą wiedzę w zakresie objętym wnioskiem badawczym, w bazach danych: EBSCO, Google Scholar; AGRICOLA; ScienceDirect; Web of Science (JCR)

Wykorzystano słowa kluczowe: behawior alpak/dobrostan zwierząt/kortyzol/strzyża.

Na podstawie przeszukania istniejącej literatury, stwierdzono że: ilość publikacji naukowych zajmujących się oceną dobrostanu u alpak podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, zootechnicznych i profilaktyczno-weterynaryjnych jest znikoma bądź w ogóle niedostępna, a zwłaszcza nie dotyczy stad utrzymywanych w Polsce.

A. Nagromadzony materiał badawczy pozwala na stwierdzenie, że: niezwykle istotne jest przeprowadzenie dalszych badań na tym polu z uwzględnieniem pomiaru parametrów fizjologicznych i behawioralnych u alpak pod kątem oceny ich dobrostanu

B. Brak jest danych dotyczących: poziomu wybranych wskaźników fizjologicznych w surowicy krwi oraz runie po wykonaniu zabiegów pielęgnacyjnych, zootechnicznych i profilaktyczno-weterynaryjnych u alpak

Uzyskanie danych z proponowanego projektu pozwoli na: szersze poznanie zagadnienia kompleksowej oceny dobrostanu alpak podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, zootechnicznych i profilaktyczno-weterynaryjnych.

A/ Rozwinięcie teoretyczne/poznawcze istniejącej wiedzy: w kierunku lepszego rozpoznania wskaźników fizjologicznych i behawioralnych, które mogą być wykorzystane w ocenie dobrostanu alpak utrzymywanych w Polsce

B/ Zastosowanie uzyskanej wiedzy polegające na: optymalizacji metod postępowania z alpakami podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, zootechnicznych i profilaktyczno-weterynaryjnych

8. Projekt jest objęty oceną retrospektywną²

- ☐ TAK - na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy
- ☐ TAK - na podstawie art. 53 ust. 3 ustawy
- ☒ NIE

---

² Wypełnia właściwa lokalna komisja etyczna ds. doświadczeń na zwierzętach. Należy zaznaczyć właściwe pole.